

Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
t: +385 (0)1 457 23 98
f: +385 (0)1 457 23 99
kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

MB: 1925199. OIB: 09095322581
Raiffeisen bank Austria d.d.
Broj računa: 2484008-1102930793

Zagreb, 23. kolovoza 2012.

Priopćenje povodom Europskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima

Na današnji dan sjećamo se žrtava, preživjelih kao i njihovih obitelji koje zaslužuju priznanje patnje i solidarnost cijeloga društva. U Hrvatskoj i danas osjećamo posljedice zločina počinjenih u tijeku Drugog svjetskog rata, neposredno nakon njegovog završetka te brojnih nepravednih poslijeratnih političkih procesa.

Nakon okupacije cijelog područja tadašnje Jugoslavije od strane njemačkog nacističkog i talijanskog fašističkog režima, osnovana je Nezavisna država Hrvatska pod vodstvom Ante Pavelića; ustaške su vlasti već do kraja 1941., u zločinačkim akcijama svojih jedinica u Gudovcu, Glini i drugim mjestima na Baniji i logorima Jadovno, Slana te prvim logorima iz jasenovačkog kompleksa kod sela Krapje, počele s masovnim ubijanjem židovskog, srpskog i romskog stanovništva Hrvatske, kao i sa zatvaranjem pa i ubijanjem Hrvata koje su smatrali ideološkim protivnicima.

15. svibnja 1945., sedam dana nakon kapitulacije Trećeg Reicha, ostaci poraženih ustaških, domobranskih, četničkih i belogardejskih postrojbi predali su se na bleiburškom polju vojsci Velike Britanije. S tim jedinicama bio je i veći broj civila, mnoge od kojih su ustaše prisilili da im se u povlačenju pridruže. I ratne zarobljenike i civile preuzela je od vojske Velike Britanije Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije i vratila ih na teritorij Jugoslavije. Na tom putu, u osvetničkom zanosu, streljani su mnogi ratni zarobljenici bez suda, a stradali su i mnogi civili.

Smatramo da treba na primjeren način obilježiti i dati pijetet nevinim žrtvama ubijenim na tom putu, koji se danas u Hrvatskoj zove „Križni put“. Pozivamo Hrvatski sabor da, nakon odluke

predsjedništva o prestanku sponzorstva nad komemoracijom u Bleiburgu, u konzultaciji ss stručnim i znanstvenim institucijama te predstavnicima obitelji ubijenih, odabere primjereno mjesto i način komemoriranja u Hrvatskoj .

Osuđujemo sve zločine te svaku relativizaciju zločina i tražimo ubrzanje istraživanja činjenica o svim zločinima, što uključuje genocid nad Židovima, Srbima i Romina, zločine počinjene na „Križnom putu“, kao i istraživanja sudbine političkih zatvorenika koji su bili zatočeni na Golom otoku ili u drugim zatvorima zbog delikta (drugačijeg) mišljenja.

Pozivamo Ministarstvo kulture na pokretanje stručne rasprave posvećene osmišljavanju dugoročne politike razvoja kulture sjećanja, što će uključiti i obnovu prioriternih među srušenim antifašističkim spomenicima, te Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa na dodatno poticanje razvijanja formalnih i neformalnih obrazovnih programa inspiriranih sudbinama stradalih.

Desetljećima prešućivani zločini o kojima se vrlo malo pisalo do kraja osamdesetih godina ni do danas nisu dobro istraženi. Svjedoci smo gotovo svakodnevne političke manipulacije, neodgovornog smanjenja ili napuhavanja broja žrtava i njihove zloupotrebe u dnevno-političke svrhe. Smatramo da svim nevinim žrtvama dugujemo pijetet, a novim generacijama obrazovne programe temeljene na činjenicama, kako bi im pomogli da prepoznaju ideje i pokrete koji zatiru ljudska prava i slobode i kojima su ljudi samo sredstvo, te kako bi ih naučili da im se suprotstave prije nego se takve ideje pretvore u zločine. Pozivamo Vladu RH da odvoji dodatna proračunska sredstava za neophodna istraživanja, a sve nadležne institucije pozivamo na razvoj programa kulture sjećanja kao i kvalitetnije korištenje europskih programa posvećenih sjećanju na sve žrtve.

Za Documentu:

Vesna Teršelić